Instanţa de fond: Judecătoria Chișinău, sediul Rîșcani (jud. Cristina Panfil)
Dosarul nr. 3r-181/26 (2-26007317-02-3r-19032026)

Republica Moldova
Curtea de Apel Centru
D E C I Z I E

18 iunie 2026 mun. Chişinău

Completul specializat în examinarea acţiunilor în contencios administrativ și în materie de insolvabilitate, reorganizare și dizolvare a persoanelor juridice din cadrul Colegiului Civil, Comercial și de Contencios Administrativ al Curții de Apel Centru

Având în componenţa sa:
Preşedintele completului, judecătorul Mîra Ghenadie
Judecătorii Ghedrovici Nicolae şi Bostan Angela

A judecat în ordinea art. 243 alin. (2) al Codului administrativ al RM, fără ședință de judecată și fără citarea participanților la proces, recursul declarat de Moroz Victor împotriva încheierii Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani, din 23 februarie 2026, prin care s-a declarat inadmisibilă acțiunea în contencios administrativ depusă de Moroz Victor împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale privind anularea aplicării salariului egal cu zero la stabilirea pensiei și obligarea emiterii unui nou act administrativ motivat, precum și, în condițiile art. 241 alin. (2) din Codul administrativ, împotriva încheierii aceleiași instanțe din 3 februarie 2026, prin care s-a respins cererea reclamantului privind scutirea de la plata taxei de timbru,

Audiind raportul judecătorului A. Bostan, în baza materialelor cauzei şi argumentelor recursului, Completul judiciar

c o n s t a t ă :

Obiectul acțiunii, circumstanțele cauzei.

La 22 ianuarie 2026, Moroz Victor a depus, prin intermediul poștei electronice, la Judecătoria Chișinău, sediul Rîșcani, acțiunea în contencios administrativ împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale (în continuare – CNAS), privind obligarea Fondului Național de Asigurări Sociale să anuleze aplicarea ilegală a salariului zero pentru toate cele 62 de luni de angajare la o întreprindere de stat la acordarea unei pensii, redactată în limba rusă și însoțită de traducerea în limba română efectuată de reclamant. (f.d. 3-11, vol.I)

Acțiunea de contencios administrativ a lui Moroz Victor a fost înregistrată de cancelaria Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani la 22 ianuarie 2026.

La 23 ianuarie 2026, cauza a fost repartizată spre examinare, în mod automat-aleatoriu prin intermediul PIGD, judecătorului Cristina Panfil. (f.d. 1, vol. I)

În acțiunea de contencios administrativ, Moroz Victor a solicitat:

1. *Să declare ilegală utilizarea unui salariu zero de către Fondul Național de Asigurări Sociale timp de 62 de luni de angajare la o întreprindere de stat la stabilirea pensiei mele.*
2. *Să constate că cererea de anulare a utilizării unui salariu zero de către Fondul Național de Asigurări Sociale nu a fost luată în considerare de instanță pe fond și nu declanșează principiul autorității de lucru judecat.*
3. *Să oblige NKSS să anuleze utilizarea salariului zero și să emită o nouă hotărâre motivată, ținând cont de veniturile efectiv acumulate pentru munca prestată la întreprinderea de stat Biroul de Proiectare a Sistemelor de Control Automatizat Chișinău.*
4. *Să scutească reclamantul de la rambursarea taxei de stat."*

Completul judiciar notează că, în textul original al cererii, redactat în limba rusă, pct. 4 are conținutul „Освободить истца от повторной уплаты госпошлины", adică scutirea reclamantului de la plata repetată a taxei.

În susținerea acțiunii, Moroz Victor a invocat, în esență, că a activat timp de 62 de luni consecutiv la o întreprindere de stat, iar CNAS, la stabilirea pensiei, a utilizat pentru perioada respectivă salariul egal cu zero, ceea ce a influențat semnificativ cuantumul pensiei; că o acțiune anterioară cu un obiect similar nu a fost examinată în fond, deoarece instanța ar fi substituit obiectul acesteia cu o cerere de recalculare a pensiei; și că refuzul de a examina pretenția încalcă dreptul de acces la justiție garantat de art. 20 din Constituție și de art. 6 § 1 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului. (f.d. 8, vol. I)

La cererea de chemare în judecată a fost anexată „Justificarea preliminară succintă cu probe pentru declararea admisibilității cererii și pregătirea cauzei pentru judecată" din 22 ianuarie 2026, redactată în limba rusă (f.d.10-11, vol. I), în care reclamantul a arătat că, la stabilirea pensiei, CNAS a utilizat pentru întreaga perioadă de activitate la Biroul de proiectare a sistemelor automatizate de conducere din Chișinău, din noiembrie 1988 până în decembrie 1992, salariul egal cu zero, fapt confirmat de tabelul de calcul al coeficientului individual (filele 27-28 din dosarul de pensionare); că certificatul privind salariul, eliberat de SA „IUSTAR" în calitate de succesor de drepturi, a fost acceptat fără obiecții; și că, potrivit art. 5, 7, 15 și 16 din Legea nr. 156/1998 privind sistemul public de pensii, CNAS era obligată să ia în considerare veniturile efective confirmate documentar.
La pct. 7-10 ale acestui înscris, reclamantul și-a motivat solicitarea privind taxa, arătând (în traducerea Completului din limba rusă) că „*Legea taxei de stat nu prevede achitarea repetată a taxei în cazurile în care adresarea ulterioară în instanță este determinată de necesitatea depășirii consecințelor procesuale ale acțiunilor sau inacțiunilor nelegale ale instanței înseși";* că *„cerințele financiare nu trebuie să creeze bariere disproporționate pentru apărarea drepturilor persoanei, în special atunci când adresarea repetată este cauzată de încălcări procesuale care nu depind de solicitant";* că, *potrivit art. 20 din*

Constituție și art. 6 § 1 din Convenție, dreptul de acces la instanță trebuie să fie practic și efectiv; și, în concluzie, că „*instanța nu trebuie să pretindă de la mine achitarea repetată a taxei de stat”.*

Ca anexe la acțiune au fost indicate: copia tabelului de calcul al coeficientului individual (filele 27-28 din dosarul de pensionare); calculul coeficientului individual cu adăugarea coloanei privind salariul calculat; extrasul din carnetul de muncă privind activitatea la Biroul de proiectare din Chișinău; încheierea Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani, din 5 decembrie 2024; copia cererii de chemare în judecată anterioare; traducerile acestora.

Din înscrisul anexat „Rezultatele pentru calcularea K”, emis de Casa Națională de Asigurări Sociale la 15.09.2009, rezultă mențiunea *„Decizia: 92/2009/45020”, persoana asigurată fiind indicată „ *****MOROZ VICTOR IVAN”. (f.d. 14, vol. I)*

Prin încheierea Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani, din 5 decembrie 2024, pronunțată în dosarul nr. 3-4512/2024, acțiunea anterioară a lui Victor Moroz împotriva CNAS privind, *inter alia*, anularea ca ilegal a calculului egal cu zero la stabilirea pensiei, anularea utilizării coeficientului 1,69 și obligarea pârâtei să recalculeze pensia a fost declarată inadmisibilă în temeiul art. 207 alin. (2) lit. a) și e) din Codul administrativ. În aceeași procedură, prin demersul depus la 27 noiembrie 2024, CNAS a menționat că se află în imposibilitate de a prezenta dosarul administrativ pe cauza respectivă, „deoarece el nu există”.

Până la emiterea încheierii din 3 februarie 2026, reclamantul a mai depus la instanța de fond, prin poșta electronică, următoarele înscrisuri:

1. ***cererea din 25 ianuarie 2026, înregistrată de cancelaria Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani cu nr. 06/1-1-1262 la 26 ianuarie 2026*** (f.d. 33, vol. I), la care au fost anexate
   - **Precizarea pretențiilor (privind modalitatea de executare a hotărârii judecătorești) din 25 ianuarie 2026**, prin care reclamantul a solicitat ca pct. 3 din acțiune să fie formulat în sensul obligării CNAS „la recalcularea pensiei reclamantului fără a utiliza valori zero ale veniturilor” și „să formalizeze rezultatul noului calcul printr-un act administrativ motivat”, cu indicarea metodei de calcul, a normelor aplicate și a datelor factuale utilizate, precum și indexarea pensiei; (f.d. 38, vol. I)
   - **petiția din 25 ianuarie 2026** prin care a solicitat instanței să ceară de la CNAS „actul administrativ în baza căruia au fost aplicate valorile zero ale veniturilor”, norma legală aplicată, probele privind lipsa veniturilor și calculul pensiei înainte și după aplicarea valorilor zero (f.d. 39, vol. I)
   - **„Clarificările” din 25 ianuarie 2026**, prin care s-a precizat la pct.1 că *CNAS a înlocuit în mod voluntar informațiile privind veniturile cu valori zero, fără un act administrativ motivat și fără o bază legală [...],* iar la pct. 4 *că lipsa datelor din arhivă de la CNAS nu poate fi imputată reclamantului și nu constituie dovada absenței veniturilor*; (f.d. 40, vol. I)

2. ***cererea nr. 06/1-1-1439 din 27 ianuarie 2026 privind anexarea materialelor***, prezentată în limba rusă (f.d. 41-44, vol. I) și în limba română (f.d.50, vol. I), la care s-a anexat:
   - **certificatul SA „IUSTAR" privind salariul lui Moroz Victor;** (f.d. 45, vol. I)
   - **patru fluturași de salariu** (f.d. 47-48, vol. I);
   - **răspunsul Camerei Înregistrării de Stat** privind reorganizarea întreprinderii de stat Biroul de proiectare și construire a sistemelor automatizate de comandă în Centrul de inovații, informatizre și marketing ,,IUSTAR" SA (f.d 49, vol. I);
3. ***cererea expediată la 27 ianuarie 2026 și înregistrată de cancelaria Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani cu nr. de intrare 06/1-1-1477 din 28 ianuarie 2026***, prin care reclamantul a declarat că nu posedă limba română într-un volum suficient pentru înțelegerea esenței juridice a actelor procesuale și a solicitat asigurarea traducerii prin interpret numit de instanță; (f.d. 51-55 vol. I)
4. **cererea *expediată la 28 ianuarie 2026 și înregistrată de cancelaria Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani cu* nr. 06/1-1-1574** la 29 ianuarie 2026, conținând explicații privind obiectul acțiunii; (f.d. 56-58, vol. I)
5. **cererea *expediată la 28 ianuarie 2026 și înregistrată de cancelaria Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani cu* nr. 06/1-1-1575 din 29 ianuarie 2026**, conținând explicații privind obiectul acțiunii; (f.d.59-61, vol. I)
6. **cererea *expediată la 28 ianuarie 2026 și înregistrată de cancelaria Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani cu* nr. 06/1-1-1677 din 30 ianuarie 2026**, la care a fost anexată decizia Curții de Apel Chișinău din 5 decembrie 2022, prin care fusese admis recursul reclamantului împotriva încheierii de inadmisibilitate din 22 septembrie 2022 într-o cauză anterioară (f.d. 62-76, vol. I);
7. **cererea nr. 06/1-1-1753 din 30 ianuarie 2026,** prin care reclamantul a declarat repetat că nu posedă limba română și că traducerile nu au fost efectuate de el sau de un traducător autorizat, fiind furnizate exclusiv în scopul tehnic al depunerii și că în cazul unor discrepanțe între textul din limba rusă și traducerea sa în limba română, solicită să se acorde prioritate textului în limba rusă (f.d. 77-80, vol. I);
8. ***cererea expediată la 31 ianuarie 2026 și înregistrată de cancelaria Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani* cu nr. 06/1-1-1792 la 2 februarie 2026** „privind admisibilitatea acțiunii administrative și limitele controlului judiciar", în care reclamantul a precizat că acțiunea vizează „actul administrativ individual de stabilire a pensiei", în partea utilizării valorii „0" ca salariu; (f.d. 81-86, vol. I);
9. ***cererea expediată la* 1 februarie 2026 *și înregistrată de cancelaria Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani*** cu nr. 06/1-1-1797 la 2 februarie 2026 (f.d. 87-93, vol. I), la care a fost anexat demersul CNAS din dosarul nr. 3-4512/24 (f.d. 94-95);

10. **demersul nr. 06/1-1-1952 din 3 februarie 2026 privind obligarea pârâtei să prezinte datele inițiale ale calculului coeficientului individual (f.d.96-99, vol. I)**
11. **cererea nr. 06/1-1-1994 din 3 februarie 2026**, prin care Moroz Victor a explicat ilegalitatea acțiunii pârâtului prin prisma temeiurilor legale (f.d.100-104, vol. I)

Prin încheierea Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani, din 3 februarie 2026, s-a respins, ca fiind neîntemeiată, cererea reclamantului Moroz Victor privind scutirea de la plata taxei de timbru; i s-a acordat reclamantului un termen de 10 zile din data recepționării încheierii pentru înlăturarea neajunsurilor, și anume pentru prezentarea copiei actului de identitate, a actului administrativ contestat, a dovezii achitării taxei de timbru în cuantum de 200 lei, precum și pentru ajustarea acțiunii conform prevederilor art. 206 și art. 224 din Codul administrativ; s-a explicat că, în cazul nelichidării neajunsurilor, acțiunea va fi declarată inadmisibilă; s-a indicat că „încheierea nu se supune separat recursului, decât odată cu eventuala încheiere de declarare inadmisibilă a acțiunii" (f.d. 105-109, vol. I).

La 4 februarie 2026 a fost expediată prin intermediul poștei electronice încheierea din 3 februarie 2026. (f.d.110, vol. I)

După emiterea încheierii din 3 februarie 2026, reclamantul a depus:

1. ***cererea expediată la 3 februarie 2026 și înregistrată de cancelaria Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani cu*** nr. 06/1-1-2051 la ***3 februarie 2026*** privind reclamarea probelor de către instanță din oficiu de la pârât (f.d. 112-113, vol I.);
2. **cererea nr. 06/1-1-2210 din 5 februarie 2026** privind studierea materialelor dosarului (f.d.114-115, vol. I)
3. **cererea nr. 06/1-1-2279 din 6 februarie 2026 (repetată)** privind studierea materialelor dosarului (f.d. 116-117, vol. I);
4. ***cererea de recuzare, de înlăturare a încălcării procesuale și demersul privind transmiterea acesteia unui alt judecător expediate la 8 februarie 2026 și înregistrate de cancelaria Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani cu nr. 06/1-1-2323 la 9 februarie 2026, de recuzare a judecătorului Cristina Panfil*** (f.d.118-129, vol.I),
5. **cererea nr. 06/1-1-2324 din 9 februarie 2026 privind accesul la materialele dosarului** (f.d.130-134, vol. I)
6. **cererea repetată privind accesul la materialele dosarului, *expediată la 8 februarie 2026 și înregistrată de cancelaria Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani cu*** nr. 06/1-1-2326 din 9 februarie 2026, în care reclamantul a invocat vârsta sa de 78 de ani și a solicitat ca accesul la dosar să-i fie acordat în după amiaza zilelor de 9 februarie și 11 februarie 2026. (f.d.135-137, vol. I)

La 9 februarie 2026, asistentul judiciar al judecătorului Panfil Cristina, a răspuns cererilor lui Victor Moroz, comunicându-i imposibilitatea de a-i oferi accesul la dosar în termenul solicitat, însă i-a expediat prin poștă electronică toate materialele cauzei. De

asemenea, Victor Moroz a fost informat despre faptul că cererea de recuzare a judecătorului Panfil Crsitina urmează a fi transmisă spre examinare unui alt judecător și că termenul de examinare a acesteia este de 5 zile lucrătoare. (f.d. 138, vol. I)

Prin încheierea Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani, din 12 februarie 2026 (judecător Rodica Nicula), cererea de recuzare depusă la 9 februarie 2026 a fost respinsă (f.d.169-174, vol. I).

Cererea de recuzare depusă repetat la 13 februarie 2026, completată la 17 și 20 februarie 2026, a fost respinsă prin încheierea Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani, din 20 februarie 2026 (judecător Veronica Jomiru-Niculiță).

Potrivit susținerilor recurentului și mențiunilor din materialele cauzei la care acesta face trimitere la 23 februarie 2026, ora 07:02, Moroz Victor a depus o nouă cerere de recuzare a judecătorului Cristina Panfil, iar la aceeași dată, ora 16:44, i-a fost comunicată încheierea de declarare a inadmisibilității acțiunii. Prin cererea datată 28 februarie 2026, expediată la 1 martie 2026 și înregistrată cu nr. 06/1-1-4158 și nr. 06/1-1-4159, reclamantul a sesizat instanța de fond despre faptul că cererea de recuzare din 23 februarie 2026 a fost anexată la dosar fără a fi soluționată.

<u>Soluțiile procesuale ale instanței de fond ce constituie obiect al recursului.</u>

Prin încheierea din 3 februarie 2026, judecătorul instanței de fond a reținut că, „potrivit art. 85 alin. (4) din Codul de procedură civilă și anexei nr. 2 din Legea nr. 213 din 31 iulie 2023, în funcţie de situaţia materială şi de probele prezentate în acest sens, persoana fizică sau juridică este scutită de către judecător (de către instanţa judecătorească) de plata taxei de stat sau de plata unei părţi a ei”; că în cererea de scutire se expun circumstanțele care o justifică și se anexează actele confirmative (certificat despre mărimea salariului, pensiei sau a altor venituri, existența la întreținere a copiilor minori sau a altor persoane, dovada lipsei conturilor bancare etc.); și că, pornind de la principiul accesului liber la justiție consfințit de jurisprudența Curții Europene, instanțele urmează să examineze cu minuțiozitate fiecare caz concret. În partea aplicării acestor principii la speță, instanța s-a limitat la constatarea că „reclamantul solicită scutirea de la plata taxei de timbru invocând faptul că a fost achitată pentru litigiul anterior, or, acesta nu a prezentat vreun act sau probă care să demonstreze lipsa veniturilor”, adăugând că „în cererea de amânare este necesar de a fi expuse circumstanțele care justifică solicitarea și urmează a fi anexate actele confirmative ale acestor circumstanțe”.

Totodată, în temeiul art. 207 alin. (1) și alin. (2) lit. h), art. 211, 212, 213, 206, 219 și 224 din Codul administrativ și art. 2 alin. (1), (3), (4) și art. 6 alin. (2), (9) din Legea taxei de stat nr. 213/2023, instanța a reținut că reclamantul urmează să-și ajusteze acțiunea „pentru identificarea voinței certe și concrete a reclamantului” și să prezinte actele indicate, acordându-i în acest sens termenul de 10 zile.

Prin încheierea din 23 februarie 2026, în temeiul art. 207 alin. (2) lit. h) din Codul administrativ și art. 269-270 din Codul de procedură civilă, acțiunea înaintată de Moroz Victor către Casa Națională de Asigurări Sociale a fost declarată inadmisibilă, explicându-se titularului acțiunii că inadmisibilitatea nu exclude posibilitatea adresării repetate în judecată după lichidarea neajunsurilor.

În motivarea soluției, instanța de fond a reținut că titularul acțiunii „nu a înlăturat în termen și cumulativ neajunsurile reflectate în încheierea judecătorească din 03 februarie 2026, circumstanțe ce denotă desconsiderare față de indicațiile enunțate de instanța de judecată și lipsa unei diligențe corespunzătoare în a se informa la intervale rezonabile de soarta acțiunii înaintate (cauza Ponomaryov vs Ucraina)”; că, „în perioada 04 februarie 2026 – 20 februarie 2026, Moroz Victor a formulat un șir de cereri, însă fără a înlătura toate neajunsurile stabilite”; și că acesta nu a prezentat actul administrativ contestat, dovada achitării taxei de timbru în cuantum de 200 lei și nu și-a ajustat acțiunea conform art. 206 și art. 224 din Codul administrativ.

Argumentele recurentului vis-a-vis de pretinsele încălcări.

Invocând ilegalitatea încheierii instanței de fond, la 6 martie 2026, ora 10:44, prin intermediul poștei electronice, Moroz Victor a depus la Judecătoria Chișinău, sediul Rîșcani, recurs privind anularea hotărârii din 23 februarie 2026, redactat în limba rusă și însoțit de traducere în limba română, semnat electronic, recepționarea acestora fiind confirmată de instanță la aceeași dată, cu nr. de înregistrare 06/1-1-4695.

Recurentul a solicitat admiterea recursului, anularea încheierii din 23 februarie 2026 și trimiterea cauzei în prima instanță pentru continuarea examinării, cu respectarea obligatorie a regulilor privind examinarea cererii de recuzare, precum și constatarea unor încălcări procesuale și transmiterea cauzei altui judecător.

În motivarea recursului, recurentul a invocat, în esență, că încheierea contestată a fost emisă la 23 februarie 2026, în condițiile în care cererea sa de recuzare, înregistrată în aceeași zi la ora 07:02, se afla pe rol și nu fusese soluționată, ceea ce, în opinia sa, echivalează cu examinarea cauzei de un complet nelegal; că instanța i-a impus, sub sancțiunea inadmisibilității, „ajustarea” acțiunii conform art. 206 și 224 din Codul administrativ, ceea ce în realitate ar fi presupus schimbarea obiectului acțiunii, deși noțiunea de înlăturare a neajunsurilor în sensul art. 213 din Codul administrativ vizează doar completarea elementelor formale, prezentarea documentelor și clarificarea formulărilor, nu și modificarea obiectului și esenței juridice a pretențiilor; că trimiterea la cauza Ponomaryov c. Ucrainei este formală, întrucât în perioada 4-20 februarie 2026 a depus numeroase cereri procesuale; că declararea acțiunii inadmisibile constituie o restrângere disproporționată a dreptului de acces la instanță; și că cererile sale procesuale, inclusiv cele privind studierea materialelor dosarului, au rămas fără soluționare.

La 19 martie 2026, cauza a fost înregistrată la Curtea de Apel Centru și repartizată, în mod automat-aleatoriu, judecătorului raportor Angela Bostan, în completul prezidat de judecătorul Ghenadie Mîra, cu participarea judecătorului Nicolae Ghedrovici. (f.d.152, vol.II)

Prin încheierea judecătorului raportor din 21 aprilie 2026, recurentului i s-a stabilit un termen de 10 zile calendaristice din momentul notificării pentru prezentarea dovezii achitării taxei de timbru în sumă de 200 lei, cu explicarea consecințelor prevăzute de art. 243 alin. (1) lit. a) din Codul administrativ. Încheierea i-a fost comunicată lui Moroz Victor la data de 22 aprilie 2026, prin intermediul poștei electronice.

La 23 aprilie 2026, Moroz Victor a expediat prin intermediul poștei electronice, dovada achitării taxei de timbru.

Verificarea întrunirii condițiilor de admisibilitate a recursului.

În conformitate cu reglementările art. 241 alin. (1) și (3) din Codul administrativ, încheierile primei instanţe şi ale instanţei de apel pot fi contestate cu recurs, separat de hotărâre, în cazurile prevăzute de prezentul cod şi de alte legi. Pentru contestarea cu recurs a încheierilor judecătoreşti se aplică corespunzător prevederile cap. III din cartea a treia, dacă din prevederile prezentului capitol nu rezultă altceva.

Potrivit art. 241 alin. (2) din Codul administrativ, încheierile primei instanțe și ale instanței de apel care nu se contestă separat cu recurs pot fi contestate odată cu fondul, dacă prezentul cod sau alte legi nu prevăd pentru încheierile judecătorești nicio cale de atac.

Potrivit art. 207 alin. (1) din Codul administrativ, dacă este inadmisibilă, acțiunea în contencios administrativ se declară ca atare prin încheiere judecătorească susceptibilă de recurs.

Potrivit prevederilor art. 242 din Codul administrativ, recursul împotriva încheierii judecătoreşti se depune motivat la instanţa de judecată care a emis încheierea contestată în termen de 15 zile de la notificarea încheierii judecătoreşti, dacă legea nu stabileşte un termen mai mic.

Articolul 236 din Codul administrativ prevede că instanţa de apel examinează din oficiu admisibilitatea apelului, iar potrivit principiului simetriei juridice, criteriile de admisibilitate a apelului, reglementate de art. 236 din Codul administrativ, sunt aplicabile în cadrul procedurii de contestare cu recurs a încheierilor instanțelor de fond.

Completul judiciar atestă că încheierea Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani, din 23 februarie 2026 a fost comunicată recurentului la 23 februarie 2026, ora 16:44 (vol. II, f.d. 16), iar cererea de recurs a fost expediată prin poșta electronică la adresa instanței care a emis încheierea (jrc@justice.md) la 6 martie 2026, ora 10:44, recepționarea acesteia fiind confirmată de instanță în aceeași zi, cu nr. de înregistrare 06/1-1-4695 (f.d. 139, vol. II)).

Prin urmare, recursul a fost depus în interiorul termenului de 15 zile prevăzut de art. 242 din Codul administrativ, la instanța care a emis încheierea contestată, de persoana îndreptățită, fiind semnat electronic de recurent și conținând motivarea temeiurilor de fapt și de drept pe care acesta își întemeiază pretențiile.

Indicarea eronată, în antetul cererii de recurs, a numărului „3r-93/26 (2-25164333-02-3r-06022026)”, precum și denumirea acesteia drept „recurs în casație” nu afectează admisibilitatea recursului, întrucât din conținutul cererii, din scrisoarea de însoțire și din numărul dosarului indicat în aceasta (nr. 2-26007317-12-3-22012026) rezultă cu certitudine actul judecătoresc contestat, iar instanța nu este legată de denumirea cererilor formulate de participanți (art. 219 alin. (3) din Codul administrativ).

În privința încheierii din 3 februarie 2026, Completul judiciar reține că aceasta, prin propriul său dispozitiv, a fost declarată ca nesusceptibilă de recurs separat, „decât odată cu eventuala încheiere de declarare inadmisibilă a acțiunii”. Întrucât încheierea de inadmisibilitate din 23 februarie 2026 se întemeiază nemijlocit pe neexecutarea cerințelor

stabilite prin încheierea din 3 februarie 2026, inclusiv pe neachitarea taxei de timbru a cărei scutire a fost refuzată, cele două încheieri formează un tot procesual, iar legalitatea celei de-a doua nu poate fi verificată fără verificarea celei dintâi.

Prin urmare, în condițiile art. 241 alin. (2) din Codul administrativ și art. 423 alin. (2) din Codul de procedură civilă, aplicabil prin prisma art. 195 din Codul administrativ, încheierea din 3 februarie 2026 este supusă controlului judiciar odată cu încheierea de inadmisibilitate, cu atât mai mult cu cât, potrivit art. 194 alin. (1) din Codul administrativ, în procedura de examinare a recursurilor împotriva încheierilor judecătorești problemele de fapt și de drept se soluționează din oficiu.

În condițiile descrise mai sus, în temeiul reglementărilor art. 236, 241 și 242 din Codul administrativ, Completul specializat în materie de contencios administrativ concluzionează despre întrunirea condițiilor de admisibilitate a recursului în cauză, motiv din care acesta urmează a fi judecat în fond.

Aprecierea instanţei de recurs a argumentelor părţilor şi cadrului legal aplicabil situaţiei litigioase.

Analizând legalitatea şi temeinicia încheierilor atacate, prin prisma argumentelor invocate în cererea de recurs, în coraport cu materialele cauzei şi cadrul legal aplicabil, Completul judiciar consideră că recursul urmează a fi admis, din următoarele motive.

Conform art. 192 alin. (1) din Codul administrativ, pentru examinarea acţiunilor în contencios administrativ la curţile de apel se instituie complete de judecători.

Potrivit art. 193 alin. (2) din Codul administrativ, curțile de apel, atât ca instanță de fond, cât și ca instanță de apel sau recurs, soluționează acțiunile în contencios administrativ în complete formate din 3 judecători.

Potrivit art. 194 alin. (1) din Codul administrativ, în procedura în prima instanţă, în procedura de apel şi în procedura de examinare a recursurilor împotriva încheierilor judecătoreşti se soluţionează din oficiu probleme de fapt şi de drept.

Potrivit art. 243 alin. (1) lit. c) din Codul administrativ, examinând recursul împotriva încheierii judecătoreşti, instanţa adoptă una dintre următoarele decizii: anulează încheierea şi adoptă o nouă încheiere.

În conformitate cu prevederile art. 243 alin. (2) și (3) din Codul administrativ, instanţa competentă soluţionează recursul împotriva încheierilor judecătoreşti fără şedinţă de judecată, iar decizia prin care se soluţionează recursul împotriva încheierii judecătoreşti se motivează în scris.

Totodată, potrivit art. 427 lit. b) din Codul de procedură civilă, aplicabil corespunzător, instanţa de recurs este în drept să admită recursul şi să caseze integral sau parţial încheierea, restituind spre rejudecare problema soluţionată prin încheierea casată.

Potrivit art. 219 alin. (1)-(4) din Codul administrativ, instanța de judecată este obligată să cerceteze starea de fapt din oficiu în baza tuturor probelor legal admisibile, nefiind legată nici de declarațiile făcute, nici de cererile de solicitare a probelor înaintate de participanți. Instanța de judecată depune eforturi pentru înlăturarea greșelilor de formă, explicarea cererilor neclare, depunerea corectă a cererilor, completarea datelor incomplete și pentru depunerea tuturor declarațiilor necesare constatării și aprecierii stării

de fapt. Instanța de judecată nu are dreptul să depășească limitele pretențiilor din acțiune, însă, totodată, nu este legată de textul cererilor formulate de participanții la proces.

Potrivit art. 22 alin. (2) din Codul administrativ, faptele deja cunoscute autorităților publice sau instanțelor de judecată competente, faptele general notorii și faptele prezumate în virtutea prevederilor legale nu necesită a fi probate, până la proba contrarie.

I. Cu privire la încheierea din 3 februarie 2026, în partea respingerii cererii de scutire de la plata taxei de timbru.

Potrivit art. 20 din Constituția Republicii Moldova, (1) orice persoană are dreptul la satisfacţie efectivă din partea instanţelor judecătoreşti competente împotriva actelor care violează drepturile, libertăţile şi interesele sale legitime. (2) Nicio lege nu poate îngrădi accesul la justiţie.

Potrivit art. 54 alin. (2) din Constituție, exerciţiul drepturilor şi libertăţilor nu poate fi supus altor restrângeri decât celor prevăzute de lege, care corespund normelor unanim recunoscute ale dreptului internaţional şi sunt necesare, iar potrivit alin. (4) al aceluiași articol, restrângerea trebuie să fie proporţională cu situaţia care a determinat-o şi nu poate atinge existenţa dreptului sau a libertăţii.

Potrivit art. 39 alin. (1) din Codul administrativ, controlul judecătoresc al activității administrative este garantat și nu poate fi îngrădit.

În conformitate cu art. 2 alin. (1) și (4) din Legea taxei de stat nr. 213 din 31 iulie 2023, taxa de timbru este o sumă de bani care se percepe, o singură dată, de la persoanele fizice și juridice pentru intentarea unui proces judiciar civil, de contencios administrativ, precum și pentru fiecare contestație împotriva deciziei agentului constatator asupra cauzei contravenționale atât în primă instanță, cât și în căile de atac, și constituie 200 de lei.

Potrivit art. 5 din aceeași lege, (1) scutirile de taxa de stat și de taxa de timbru sunt expuse în anexa nr. 2. (2) În funcție de situația materială și de probele prezentate în acest sens, persoana fizică sau juridică este scutită de către judecător (de către instanța judecătorească) de plata taxei de stat ori a unei părți a acesteia și/sau de plata taxei de timbru pentru intentarea unui proces judiciar civil, a unui proces de contencios administrativ, pentru fiecare contestație împotriva deciziei agentului constatator asupra cauzei contravenționale, precum și pentru fiecare cerere privind contestarea actelor de executare sau acțiunilor/inacțiunii executorului judecătoresc, atât în primă instanță, cât și în cazul exercitării căilor de atac.

Potrivit pct. 1.1.11 din anexa nr. 2 la Legea nr. 213/2023, se scutesc de taxa de stat în instanțele de judecată reclamanții în acțiunile de contencios administrativ, cu excepția pct. 1.15 din anexa nr. 1, scutire care nu se extinde însă asupra taxei de timbru.

În conformitate cu art. 84 alin. (1) și (4) din Codul de procedură civilă, taxa de timbru este o sumă de bani care se percepe, o singură dată, pentru intentarea unui proces judiciar civil sau de contencios administrativ atât în primă instanță, cât și în căile de atac, în temeiul legii, iar suma de bani plătită ca taxă de timbru nu se restituie, cu excepția cazurilor prevăzute de Legea taxei de stat nr. 213/2023.

Potrivit art. 85 alin. (4) din Codul de procedură civilă, în funcție de situația materială și de probele prezentate în acest sens, persoana fizică sau juridică este scutită de către judecător (de către instanța judecătorească) de plata taxei de stat ori a unei părți a acesteia și/sau de plata taxei de timbru, atât în primă instanță, cât și în cazul exercitării căilor de atac.

Potrivit art. 86 alin. (1) din Codul de procedură civilă, judecătorul (instanța judecătorească), până la acceptarea cererii de chemare în judecată, soluționează cererile părților privind amânarea ori eșalonarea plății taxei de stat și/sau a taxei de timbru, ținând cont de situația lor materială și de probele prezentate în acest sens.

Prin Hotărârea Curții Constituționale nr. 20 din 26 septembrie 2024 privind controlul de constituționalitate și excepția de neconstituționalitate a articolelor 2 alin. (2) din Legea taxei de stat nr. 213 din 31 iulie 2023 și 84 alin. (4) din Codul de procedură civilă (sesizările nr. 269a/2023, nr. 7g/2024, nr. 64g/2024, nr. 75g/2024 și nr. 153g/2024), a fost declarat neconstituțional textul „Taxa de timbru nu este susceptibilă de scutire, amânare sau eșalonare, cu excepțiile prevăzute de prezenta lege.” din teza întâi a art. 2 alin. (2) din Legea taxei de stat și textul corespunzător din art. 84 alin. (4) din Codul de procedură civilă, iar la pct. 3 din dispozitiv, Curtea Constituțională a statuat că, până la operarea modificărilor de către Parlament, „judecătorul sau instanța de judecată, la cererea persoanei, în funcție de situația materială și de probele prezentate în acest sens, va decide scutirea, amânarea sau eșalonarea de la plata taxei de timbru pentru intentarea unui proces judiciar civil, de contencios administrativ [...] atât în primă instanță, cât și în căile de atac”. Ulterior, legiuitorul a consacrat expres această soluție în redacția actuală a art. 5 alin. (2) din Legea nr. 213/2023 și a art. 85 alin. (4) și art. 86 alin. (1) din Codul de procedură civilă, citate supra.

În considerentele hotărârii menționate, Curtea Constituțională a reținut, între altele, că taxa de timbru ar putea să reprezinte o barieră pentru accesul la un tribunal și ar putea să constituie un factor descurajator de adresare în instanță, în special în litigiile în care lipsește o miză financiară sau care au ca obiect pretenții nepatrimoniale (§ 76); că un criteriu luat în considerare de Curtea Europeană atunci când examinează existența unei încălcări a dreptului de acces la un tribunal, în cazul obligației achitării taxelor judiciare, este dacă instanțele de judecată au ținut cont în mod efectiv de capacitatea reclamantului de a achita taxa judiciară (§ 78); că o restricție financiară care acționează de o manieră automată, fără să țină cont de situația persoanei, este în măsură să pericliteze exercițiul dreptului de acces la justiție în cazul persoanelor cu venituri modeste (§ 114); și că, deși taxa de timbru are o valoare mică, opinia potrivit căreia orice persoană își permite achitarea ei „nu se bazează pe date concrete, ci operează mai curând în virtutea unor generalizări care ignoră posibilitățile financiare efective ale persoanelor sărace și ale celor aflate la limita sărăciei” (§ 111).

Potrivit art. 140 alin. (2) din Constituție, hotărârile Curţii Constituţionale sunt definitive şi nu pot fi atacate, iar potrivit art. 54 alin. (3) din Constituție, prevederile alineatului (2) al aceluiași articol nu admit restrângerea drepturilor proclamate în articolele 20-24.

Curtea Europeană a Drepturilor Omului (în continuare – Curtea Europeană) a statuat că dreptul de acces la instanță constituie un element inerent al dreptului la un proces echitabil garantat de art. 6 § 1 din Convenție (*Golder c. Regatului Unit*, 21 februarie 1975, § 36, seria A nr. 18) și că, deși acest drept nu este absolut, limitările aplicate nu trebuie să restrângă accesul într-o asemenea manieră sau într-o asemenea măsură încât dreptul să fie atins în însăși substanța sa; acestea trebuie să urmărească un scop legitim și să existe un raport rezonabil de proporționalitate între mijloacele folosite și scopul vizat (*Ashingdane c. Regatului Unit,* 28 mai 1985, § 57, seria A nr. 93; *Zubac c. Croației* [MC], nr. 40160/12, 5 aprilie 2018, §§ 76-79).

Curtea Europeană a reținut că obligația de a plăti taxe judiciare nu constituie, în sine, o restricție incompatibilă cu art. 6 § 1 din Convenție, însă cuantumul taxelor, apreciat în lumina circumstanțelor particulare ale cauzei, inclusiv a capacității reclamantului de a le achita, precum și faza procesului în care este impusă restricția, sunt factori determinanți pentru a stabili dacă persoana a beneficiat de dreptul de acces la un tribunal (*Kreuz c. Poloniei*, nr. 28249/95, 19 iunie 2001, § 60*; Apostol c. Georgie*i, 28 noiembrie 2006, § 59). Restricțiile cu caracter pur financiar, care nu au nicio legătură cu fondul cererii sau cu perspectivele sale de succes, trebuie să facă obiectul unei examinări deosebit de riguroase din punctul de vedere al intereselor justiției (Teltronic-CATV c. Poloniei, 10 ianuarie 2006, § 61). Totodată, Curtea Europeană a constatat încălcări ale art. 6 § 1 din Convenție în cauzele în care instanțele naționale nu au ținut cont în mod efectiv de capacitatea reclamantului de a achita taxa (Clionov c. Moldovei, 9 octombrie 2007, § 41; Tudor-Comerț c. Moldovei, 4 noiembrie 2008, § 38; Weissman și alții c. României, 24 mai 2006, §§ 39-42).

De asemenea, potrivit jurisprudenței constante a Curții Europene, deși instanțele nu sunt obligate să ofere un răspuns detaliat la fiecare argument, din motivarea hotărârii trebuie să rezulte că problemele esențiale ale cauzei au fost examinate, iar un argument pertinent și decisiv al părții impune un răspuns specific și explicit (Ruiz Torija c. Spaniei, 9 decembrie 1994, §§ 29-30, seria A nr. 303-A; Hiro Balani c. Spaniei, 9 decembrie 1994, §§ 27-28, seria A nr. 303-B).

Raportând cadrul legal și jurisprudențial expus la circumstanțele cauzei, Completul judiciar constată că încheierea din 3 februarie 2026, în partea respingerii cererii de scutire de la plata taxei de timbru, nu poate fi menținută, din următoarele considerente.

În primul rând, Completul judiciar reține că instanța de fond și-a întemeiat soluția pe art. 85 alin. (4) din Codul de procedură civilă și pe anexa nr. 2 la Legea nr. 213/2023, reproducând o formulare a art. 85 alin. (4) care vizează exclusiv „plata taxei de stat sau [...] plata unei părţi a ei”, fără a face trimitere la art. 5 alin. (2) din Legea taxei de stat, la redacția în vigoare a art. 85 alin. (4) și art. 86 alin. (1) din Codul de procedură civilă și la Hotărârea Curții Constituționale nr. 20 din 26 septembrie 2024, adică exact la normele care constituie temeiul juridic al scutirii de la plata taxei de timbru. Anexa nr. 2 la Legea nr. 213/2023 nu conține vreo scutire de taxa de timbru aplicabilă reclamantului în prezenta cauză, iar pct. 1.1.11 al acesteia vizează doar taxa de stat. Prin urmare, cadrul normativ în baza căruia cererea reclamantului urma a fi soluționată a fost identificat incomplet, ceea ce s-a reflectat asupra testului aplicat.

Mai mult, deși în dispozitivul încheierii a fost respinsă o cerere „privind scutirea de la plata taxei de timbru”, în motivare instanța de fond a examinat cererea ca pe o „cerere de amânare”, fără a distinge între instituția scutirii (art. 5 alin. (2) din Legea nr. 213/2023, art. 85 alin. (4) din Codul de procedură civilă) și cea a amânării sau eșalonării plății (art. 86 alin. (1) din Codul de procedură civilă) și fără a examina posibilitatea scutirii parțiale, a amânării sau a eșalonării, pe care pct. 3 din dispozitivul Hotărârii Curții Constituționale nr. 20/2024 le pune la dispoziția instanței. Această confuzie denotă absența unei examinări individualizate a cererii, contrar exigenței pe care însăși instanța de fond a enunțat-o în motivare, potrivit căreia instanțele „urmează să examineze cu minuțiozitate fiecare caz concret”.

Totodată, Completul judiciar observă că cererea reclamantului, privită în ansamblu, prin prisma pct. 4 din cererea de chemare în judecată și a pct. 7-10 din „Justificarea preliminară” din 22 ianuarie 2026, se întemeia pe două argumente distincte: pe de o parte, faptul că taxa a fost achitată în litigiul anterior, iar readresarea ar fi fost cauzată de erori procesuale ale instanței; pe de altă parte, caracterul disproporționat al barierei financiare raportat la dreptul de acces la instanță garantat de art. 20 din Constituție și de art. 6 § 1 din Convenție.

În ceea ce privește primul argument, Completul judiciar reține că, potrivit art. 2 alin. (1) din Legea nr. 213/2023, taxa de timbru se percepe „o singură dată” pentru intentarea fiecărui proces judiciar, iar legea nu prevede imputarea taxei achitate într-un proces încheiat asupra unui proces nou, nici scutirea pe motivul readresării în instanță, cazurile de restituire a taxei de timbru fiind expres și limitativ prevăzute la art. 7 alin. (3) din aceeași lege. Prin urmare, acest argument, în sine, nu putea constitui temei pentru scutire. Instanța de fond era însă ținută să explice reclamantului, care participă la proces fără reprezentant și care declarase că nu posedă suficient limba română, de ce argumentul său nu are suport legal, în loc de a se limita la o constatare sumară.

În ceea ce privește cel de-al doilea argument, care vizează nemijlocit dreptul de acces la instanță, Completul judiciar constată că acesta nu a primit niciun răspuns în încheierea contestată. Un asemenea argument, fiind pertinent și susceptibil să influențeze soluția, impunea un răspuns specific și explicit (Ruiz Torija c. Spaniei, citată supra, §§ 29-30; Hiro Balani c. Spaniei, citată supra, §§ 27-28), cu atât mai mult cu cât art. 270 alin. (1) lit. e) din Codul de procedură civilă impune indicarea în încheiere a motivelor care au determinat concluziile instanţei şi a legii guvernante.

În continuare, Completul judiciar reține că, potrivit art. 5 alin. (2) din Legea nr. 213/2023 și pct. 3 din dispozitivul Hotărârii Curții Constituționale nr. 20/2024, scutirea se decide „în funcție de situația materială și de probele prezentate în acest sens”. Deși sarcina prezentării probelor privind situația materială revine solicitantului, în procedura contenciosului administrativ instanța are, potrivit art. 219 alin. (2) din Codul administrativ, obligația activă de a depune eforturi pentru „explicarea cererilor neclare, depunerea corectă a cererilor, completarea datelor incomplete”, iar potrivit art. 118 alin. (5) din Codul de procedură civilă, aplicabil prin prisma art. 195 din Codul administrativ, este în drept să propună părţilor să prezinte probe suplimentare.

În speță, instanța de fond a enumerat categoriile de probe relevante pentru aprecierea situației materiale (certificat despre mărimea salariului, pensiei sau a altor venituri, existența persoanelor la întreținere, dovada lipsei conturilor bancare etc.) abia în cuprinsul încheierii prin care a respins definitiv cererea, fără a-i oferi reclamantului posibilitatea de a le prezenta. Pe această cale, cererea a fost respinsă pentru lipsa unor probe a căror necesitate nu fusese anterior adusă la cunoștința solicitantului, iar încheierea, potrivit propriului dispozitiv, nu putea fi contestată separat. Or, o atare abordare este incompatibilă cu rolul activ al instanței în contenciosul administrativ și cu obligația, enunțată de Curtea Constituțională, de a examina efectiv situația materială a persoanei care a depus o cerere în judecată (HCC nr. 20/2024, §§ 78-79).

De asemenea, Completul judiciar reține că din materialele cauzei rezultau, încă la data emiterii încheierii din 3 februarie 2026, elemente de fapt relevante pentru aprecierea situației materiale a reclamantului, pe care instanța de fond nu le-a luat în considerare: reclamantul este beneficiar al pensiei stabilite de CNAS în anul 2009 (potrivit înscrisului „Rezultatele pentru calcularea K” din 15.09.2009, decizia nr. 92/2009/45020), iar obiectul litigiului îl constituie anume modul de calcul al cuantumului acestei pensii, pe care reclamantul îl consideră diminuat nelegal. Ulterior, prin cererea din 8 februarie 2026 (nr. 06/1-1-2326), reclamantul a indicat că are vârsta de 78 de ani. Totodată, reclamantul a declarat repetat că nu posedă suficient limba română (cererile nr. 06/1-1-1477 din 28 ianuarie 2026 și nr. 06/1-1-1753 din 30 ianuarie 2026) și participă la proces fără reprezentant.

Completul judiciar precizează că aceste circumstanțe nu fac, prin ele însele, dovada imposibilității reclamantului de a achita taxa de timbru și nu substituie probele privind cuantumul veniturilor și al patrimoniului, pe care solicitantul urmează să le prezinte. Ele constituiau însă indicii suficiente care obligau instanța, în condițiile art. 22 alin. (2) și art. 219 alin. (2) din Codul administrativ, să clarifice situația materială a reclamantului înainte de a respinge cererea, și nu să o respingă exclusiv pe motivul neprezentării unor înscrisuri nesolicitate anterior.

Suplimentar, Completul judiciar reține că, deși cuantumul taxei de timbru, de 200 lei, este redus, Curtea Constituțională a statuat expres că valoarea mică a taxei nu scutește instanța de obligația de a examina posibilitățile financiare efective ale persoanei (HCC nr. 20/2024, § 111), iar consecința neachitării taxei a fost, în speță, declararea acțiunii inadmisibile, adică împiedicarea totală a accesului la examinarea pretenției, în faza inițială a procesului (Kreuz c. Poloniei, citată supra, § 60; Apostol c. Georgiei, citată supra, § 59).

Pentru considerentele expuse, Completul judiciar conchide că încheierea din 3 februarie 2026, în partea respingerii cererii de scutire de la plata taxei de timbru, a fost adoptată cu aplicarea incompletă a art. 5 alin. (2) din Legea taxei de stat nr. 213/2023, art. 85 alin. (4) și art. 86 alin. (1) din Codul de procedură civilă și a pct. 3 din dispozitivul Hotărârii Curții Constituționale nr. 20 din 26 septembrie 2024, cu încălcarea art. 219 alin. (2) din Codul administrativ și art. 270 alin. (1) lit. e) din Codul de procedură civilă, fără examinarea efectivă a situației materiale a reclamantului și fără răspuns la argumentul acestuia privind accesul la instanță.

Totodată, întrucât reclamantul nu a prezentat până în prezent probe privind cuantumul veniturilor și situația sa patrimonială, Completul judiciar nu se poate substitui instanței de fond și nu poate dispune el însuși scutirea, amânarea sau eșalonarea plății taxei de timbru, o atare soluție presupunând aprecierea unor probe care nu se află la dosar. Prin urmare, chestiunea urmează a fi restituită spre reexaminare instanței de fond, care va explica reclamantului, într-o formă accesibilă, ce probe privind situația sa materială urmează a fi prezentate (spre exemplu, certificatul privind cuantumul pensiei și al altor venituri, informația privind persoanele aflate la întreținere, bunurile și conturile deținute), îi va acorda un termen rezonabil pentru prezentarea acestora și va decide, prin încheiere motivată, asupra scutirii totale sau parțiale, amânării ori eșalonării plății taxei de timbru, în conformitate cu art. 5 alin. (2) din Legea nr. 213/2023, art. 85 alin. (4) și art. 86 alin. (1) din Codul de procedură civilă și pct. 3 din dispozitivul Hotărârii Curții Constituționale nr. 20/2024. Completul judiciar subliniază că prezenta soluție nu predetermină rezultatul reexaminării cererii de scutire.

II. Cu privire la încheierea din 23 februarie 2026 privind declararea inadmisibilității acțiunii.

Potrivit art. 207 alin. (1) din Codul administrativ, instanța verifică din oficiu dacă sunt întrunite condițiile pentru admisibilitatea unei acțiuni în contenciosul administrativ. Conform art. 207 alin. (2) lit. h) din același cod, acțiunea în contencios administrativ se declară inadmisibilă în special când cererea de chemare în judecată nu corespunde cerințelor prevăzute la art. 211 alin. (1) și (2) și art. 212 alin. (1) și reclamantul nu a înlăturat neajunsurile în termenul stabilit de instanța de judecată.

Potrivit art. 211 alin. (1) din Codul administrativ, în cererea de chemare în judecată se indică: a) instanța la care a fost depusă; b) numele și prenumele sau denumirea reclamantului, domiciliul sau sediul acestuia; c) numele și prenumele reprezentantului legal sau împuternicit și adresa lui, în cazul în care cererea se depune de un reprezentant; d) denumirea pârâtului în calitate de autoritate publică și sediul acesteia; e) pretențiile reclamantului; f) circumstanțele de fapt și de drept pe care reclamantul își întemeiază pretenția; g) enumerarea tuturor probelor pe care reclamantul le deține și le poate prezenta; h) datele despre respectarea procedurii prealabile, dacă o astfel de procedură este prevăzută de lege.

Potrivit art. 212 alin. (1) din același cod, la cererea de chemare în judecată se anexează: a) copia actului administrativ contestat și copia deciziei cu privire la cererea prealabilă, dacă legea prevede o astfel de procedură; b) copia actului de identitate al reclamantului persoană fizică [...]; e) dovada achitării taxei de stat și/sau a taxei de timbru, în cazurile prevăzute în Legea taxei de stat nr. 213/2023.

Potrivit art. 213 din Codul administrativ, dacă cererea de chemare în judecată nu corespunde prevederilor art. 211 alin. (1) și (2) și ale art. 212 alin. (1), judecătorul stabilește reclamantului un termen pentru înlăturarea neajunsurilor. Dacă reclamantul a înlăturat neajunsurile în termenul stabilit de instanță, cererea se consideră depusă la data inițială.

În mod prioritar Completul judiciar reține că unul dintre neajunsurile a căror nelichidare a stat la baza declarării inadmisibilității acțiunii a fost neprezentarea dovezii achitării taxei de timbru, obligație instituită ca urmare a respingerii, prin încheierea din 3 februarie 2026, a cererii de scutire. Întrucât încheierea din 3 februarie 2026, în această parte, urmează a fi anulată pentru considerentele *supra,* premisa pe care s-a întemeiat soluția de inadmisibilitate nu mai subzistă, iar chestiunea taxei de timbru urmează a fi soluționată din nou, în condițiile legii, până la verificarea admisibilității acțiunii prin prisma art. 212 alin. (1) lit. e) din Codul administrativ.

În continuare, referitor la cerința prezentării „actului administrativ contestat", Completul judiciar reține că, la cererea de chemare în judecată, reclamantul a anexat înscrisul „Rezultatele pentru calcularea K", emis de CNAS la 15.09.2009, care conține mențiunea „Decizia: 92/2009/45020", iar prin demersul înregistrat la 2 februarie 2026 cu nr. 06/1-1-1792 reclamantul a precizat că acțiunea vizează „actul administrativ individual de stabilire a pensiei", în partea utilizării valorii „0" ca salariu. Totodată, prin petiția din 25 ianuarie 2026 și prin demersurile nr. 06/1-1-1952 și nr. 06/1-1-2051 din 3 și 4 februarie 2026, reclamantul a solicitat instanței să ceară de la CNAS actul administrativ și datele calculului, invocând, prin cererea nr. 06/1-1-1797 din 2 februarie 2026, că pârâta însăși a declarat, în dosarul nr. 3-4512/2024, că nu poate prezenta dosarul administrativ, „deoarece el nu există".

În aceste circumstanțe, actul administrativ vizat de reclamant era identificabil din materialele cauzei, iar împrejurarea că acesta se află în posesia autorității publice pârâte, care a declarat anterior că nu deține dosarul administrativ, impunea instanței de fond să analizeze demersurile reclamantului și să uzeze de mijloacele procesuale prevăzute de art. 216 alin. (1) lit. c), art. 219 alin. (1) și art. 221 din Codul administrativ, inclusiv prin solicitarea de la pârâtă a actului și a dosarului administrativ. Cerința prevăzută de art. 212 alin. (1) lit. a) din Codul administrativ nu poate fi interpretată în sensul impunerii reclamantului a unei sarcini obiectiv imposibile sau excesiv de dificile, atunci când înscrisul este deținut de autoritatea pârâtă. Încheierea contestată nu conține nicio analiză a acestor demersuri și argumente.

Nu în ultimul rînd , referitor la cerința de „ajustare" a acțiunii conform art. 206 și art. 224 din Codul administrativ, Completul judiciar reține că temeiul de inadmisibilitate prevăzut de art. 207 alin. (2) lit. h) din Codul administrativ vizează exclusiv nerespectarea cerințelor de formă și conținut prevăzute la art. 211 alin. (1) și (2) și art. 212 alin. (1) din același cod. Printre aceste cerințe figurează indicarea pretențiilor reclamantului (art. 211 alin. (1) lit. e)), însă nu și încadrarea acestora într-unul dintre felurile acțiunilor enumerate la art. 206 alin. (1) sau formularea lor în termenii soluțiilor prevăzute la art. 224 alin. (1) din Codul administrativ. Calificarea juridică a acțiunii revine, potrivit art. 219 alin. (2) și (3) din Codul administrativ, instanței de judecată, care nu este legată de textul cererilor formulate de participanți și care poate avea o discuție juridică cu aceștia sau poate da în scris indicații cu privire la situația de drept.

În speță, reclamantul și-a formulat pretențiile în cererea de chemare în judecată (pct. 1-3), le-a precizat prin „Precizarea pretențiilor" din 25 ianuarie 2026, solicitând obligarea CNAS să recalculeze pensia fără utilizarea valorilor zero ale veniturilor și să

formalizeze rezultatul printr-un act administrativ motivat, și le-a explicat prin cererile din 28 și 29 ianuarie 2026 și din 2 februarie 2026. Toate aceste înscrisuri au fost depuse înainte de emiterea încheierii din 3 februarie 2026, însă nu au fost analizate nici în aceasta, nici în încheierea din 23 februarie 2026, deși din conținutul lor rezultă cu suficientă claritate voința reclamantului de a obține verificarea legalității modului în care CNAS a stabilit cuantumul pensiei sale, în partea utilizării salariului egal cu zero pentru perioada noiembrie 1988 – decembrie 1992, și obligarea autorității să emită un nou act administrativ. Eventuala neclaritate a unor formulări putea fi înlăturată prin indicațiile instanței, în condițiile art. 219 alin. (2) și (4) din Codul administrativ, și nu putea servi, de sine stătător, drept temei pentru inadmisibilitate în baza art. 207 alin. (2) lit. h) din același cod.

Completul judiciar precizează că aspectele invocate de reclamant privind obiectul acțiunii și, eventual, existența unor hotărâri judecătorești anterioare între aceleași părți, cu același obiect și pe aceleași temeiuri de drept, țin de alte condiții de admisibilitate (art. 207 alin. (2) lit. a) și e) din Codul administrativ), care nu au constituit temei al încheierii contestate și asupra cărora instanța de recurs nu se pronunță în prezenta procedură.

În aceiași ordine de idei, Completul judiciar reține că trimiterea instanței de fond la cauza *Ponomaryov c. Ucrainei* (3 aprilie 2008), pentru a reține „lipsa unei diligențe corespunzătoare în a se informa la intervale rezonabile de soarta acțiunii", nu corespunde circumstanțelor speței. Însăși încheierea contestată constată că, în perioada 4-20 februarie 2026, reclamantul „a formulat un șir de cereri", iar materialele cauzei confirmă că acesta a solicitat în mod repetat studierea materialelor dosarului (cererile nr. 06/1-1-2210, nr. 06/1-1-2279, nr. 06/1-1-2326) și accesul la documentele înregistrate în PIGD (cererea nr. 06/1-1-2324), fără ca din materialele transmise instanței de recurs să rezulte un răspuns la aceste solicitări. Un asemenea comportament procesual nu poate fi calificat drept pasivitate sau dezinteres față de soarta acțiunii.

Totodată, încheierea din 23 februarie 2026 nu indică data la care reclamantului i-a fost comunicată încheierea din 3 februarie 2026 și nici data la care a expirat termenul de 10 zile acordat pentru înlăturarea neajunsurilor, termen calculat, potrivit propriului dispozitiv, „din data recepționării" încheierii, ceea ce nu permite verificarea concluziei privind expirarea acestuia.

De asemenea, instanța de fond nu s-a pronunțat asupra declarațiilor reclamantului potrivit cărora acesta nu posedă suficient limba română și solicită asigurarea traducerii (cererile din 28 și 30 ianuarie 2026), deși, potrivit art. 118 alin. (2) din Constituție și art. 24 alin. (2) din Codul de procedură civilă, persoanele care nu posedă sau nu vorbesc limba română au dreptul de a lua cunoştinţă de toate actele şi lucrările dosarului prin interpret, aspect relevant pentru aprecierea posibilității reale a reclamantului de a înțelege și executa cerințele stabilite de instanță.

Completul judiciar amintește că regulile privind condițiile de admisibilitate a unei acțiuni, deși urmăresc asigurarea bunei administrări a justiției și a securității juridice, nu trebuie aplicate cu un formalism excesiv, care ar împiedica examinarea pe fond a cauzei, și nici într-o manieră care să-l împiedice pe justițiabil să utilizeze o cale procesuală disponibilă (Zubac c. Croației [MC], citată supra, §§ 96-97; Pérez de Rada Cavanilles c.

Spaniei, 28 octombrie 1998, § 45; Běleš și alții c. Republicii Cehe, nr. 47273/99, 12 noiembrie 2002, § 69). Încheierea contestată, deși reproduce corect principiul potrivit căruia exigențele de admisibilitate nu urmăresc restrângerea accesului liber la justiție, nu a aplicat acest principiu la circumstanțele concrete ale cauzei, iar declararea inadmisibilității acțiunii pe temeiurile reținute, în condițiile expuse supra, constituie o restrângere disproporționată a dreptului reclamantului de acces la instanță, garantat de art. 20 din Constituție, art. 39 alin. (1) din Codul administrativ și art. 6 § 1 din Convenție.

În ceea ce privește solicitările recurentului de a fi constatate „intervenția personalului instanței" și „ignorarea sistematică" a cererilor sale, precum și de a fi obligată instanța de fond să transmită cauza unui alt judecător, Completul judiciar reține că acestea depășesc limitele soluțiilor pe care instanța de recurs le poate adopta în temeiul art. 243 alin. (1) din Codul administrativ la examinarea recursului împotriva unei încheieri judecătorești. Modificarea completului de judecată poate avea loc doar în condițiile legii, inclusiv prin admiterea unei cereri de recuzare, în ordinea prevăzută de art. 52-54 din Codul de procedură civilă, aplicabile prin prisma art. 202 alin. (4) din Codul administrativ, motiv din care aceste solicitări nu pot fi primite.

Privite cumulativ, aceste împrejurări nu permit menținerea încheierilor contestate. Pe de o parte, cererea reclamantului privind scutirea de la plata taxei de timbru a fost respinsă fără aplicarea completă a cadrului normativ incident, fără examinarea efectivă a situației sale materiale și fără răspuns la argumentul privind accesul la instanță; pe de altă parte, acțiunea a fost declarată inadmisibilă pe temeiul nelichidării unor neajunsuri dintre care unul decurge dintr-o încheiere nefondată, altul vizează un înscris identificabil și aflat în posesia pârâtei, iar al treilea vizează așa zisă neconcretizare a pretențiilor.

Totodată, Completul judiciar subliniază că prezenta decizie de casare nu predetermină soluția asupra cererii de scutire de la plata taxei de timbru, asupra întrunirii celorlalte condiții de admisibilitate a acțiunii și, cu atât mai mult, asupra fondului litigiului, chestiuni ce urmează a fi soluționate de instanța de fond, cu respectarea principiului contradictorialității, în baza probelor administrate și a cadrului legal aplicabil.

La reexaminarea cauzei, instanța de fond urmează să soluționeze, cu prioritate, cererea de recuzare depusă la 23 februarie 2026, în condițiile art. 52-53 din Codul de procedură civilă; să reexamineze cererea reclamantului privind scutirea de la plata taxei de timbru, cu acordarea unui termen pentru prezentarea probelor privind situația sa materială, în conformitate cu art. 5 alin. (2) din Legea nr. 213/2023, art. 85 alin. (4) și art. 86 alin. (1) din Codul de procedură civilă și pct. 3 din dispozitivul Hotărârii Curții Constituționale nr. 20 din 26 septembrie 2024; să se pronunțe asupra demersurilor reclamantului privind solicitarea actului și a dosarului administrativ de la pârâtă, asupra cererilor privind studierea materialelor dosarului și asupra declarațiilor privind limba procedurii; să ia în considerare precizările și explicațiile depuse de reclamant cu privire la pretențiile sale și, în exercitarea rolului activ prevăzut de art. 219 din Codul administrativ, să clarifice, la necesitate, felul acțiunii; și, ulterior, să verifice din oficiu, în temeiul art. 207 alin. (1) din Codul administrativ, întrunirea tuturor condițiilor de admisibilitate a acțiunii, iar în cazul întrunirii acestora, să examineze acțiunea în fond.

Astfel, Completul judiciar conchide că încheierile Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani, din 3 februarie 2026, în partea respingerii cererii de scutire de la plata taxei de timbru, și din 23 februarie 2026 au fost adoptate cu aplicarea eronată a normelor de drept procesual și fără elucidarea tuturor circumstanțelor determinante pentru soluționarea chestiunilor examinate, motiv pentru care nu pot fi menținute.

În conformitate cu prevederile art. 243 alin. (1) lit. c), alin. (3) din Codul administrativ, art. 427 lit. b) din Codul de procedură civilă, Completul specializat în examinarea acţiunilor în contencios administrativ și în materie de insolvabilitate, reorganizare și dizolvare a persoanelor juridice din cadrul Colegiului Civil, Comercial și de Contencios Administrativ al Curții de Apel Centru,

D e c i d e:

Recursul declarat de Moroz Victor se admite.

Se anulează încheierea Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani, din 3 februarie 2026, în partea respingerii cererii reclamantului Moroz Victor privind scutirea de la plata taxei de timbru, precum și încheierea Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani, din 23 februarie 2026, prin care s-a declarat inadmisibilă acțiunea în contencios administrativ depusă de Moroz Victor împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale, cu restituirea cauzei spre reexaminare la Judecătoria Chișinău, sediul Rîșcani, în același complet de judecată.

Decizia este irevocabilă din momentul emiterii.

Președintele completului,
Judecătorul Mîra Ghenadie

Judecătorii Ghedrovici Nicolae

Bostan Angela